

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1847.

Stormågtigste, Allernådigste Konung!

Med ledning af de, rörande Fabrikernes, Manufacturernes, Handtverkeriernes och Husslöjdernes ställning år 1847 till Eders Kongl. Majts och Rikets Commerce-Collegium i officiel väg inkomne uppgifter, hvaraf de från Eders Kongl. Majts Befallningshafvande i Jönköpings Län, först efter 2:ne gånger erhållne påminnelser, den 12:te i denna månad kommit Collegium tillhanda, får Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med samma näringar under berörde år.

Beträffande först Fabriks- och Manufaktur-näringen, så tacktes Eders Kongl. Majt, af i underdånighet bilagde Tabell Litt. A., i Nåder inhemta, att Fabriks- och Manufaktur-verkstädernes antal vid 1847 års slut utgjorde 2648, hvarvid begagnades 21,271 arbetare.

I jemförelse med förhållandet nästförutgångne år hade antalet af Fabriker ökats med 234 och af arbetare med 3831, äfvensom mängden af väfstolar vid väfverifabrikerne öfverstigit den för år 1846 uppgifne med 293 st.

INLEDNING

TILL

Commerce-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med fabriker, manufakturer och handtverkerier i riket. – Stockholm : J. Hörberg, 1832-1858.

Täckningsår: 1830-1857.

Innehåller en årlig förteckning över patent (motsv.) åren 1830-1834. Patent benämndes Privilegia exclusiva fram till 1834 då den svenska patentlagen kom.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. D, Fabriker och manufakturer.

Kommerskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1912.

Täckningsår: 1858-1910.

Innehåller en årlig förteckning över patent åren 1858-1884. År 1885 inrättades det första svenska patentverket, Kongliga Patentbyrå, vilken övertog registrering av patent.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrå, 1960.

S. 6: Tab. 5. Fabrikernas tillverkningsvärde 1836-1895.

Kommerskollegii underdåniga berättelse om fabrikernas och manufakturernas ställning år 1847.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrå 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**Commerce-Collegii underdåniga Berättelse
om Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1847**

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
Inledning.....	1.
1:o Klädesfabrikerne.....	2.
Etoffs-tillverkningen.....	4.
2:o Bomulls- och Linneväfnads-Fabrikerne.....	4.
3:o Mechaniska Bomulls-Spinnerierne.....	5.
4:o Segel- och Tältduks-Fabrikerne.....	6.
5:o Siden-fabrikerna.....	7.
6:o Bandfabrikerna.....	7.
7:o Cattunstryckerierna.....	8.
8:o Färgerierna.....	8.
9:o Sockerraffineringsverken.....	8.
10:o Tobaks- och Snusfabrikerna.....	10.
11:o Läderfabrikerne.....	10.
Saffian.....	11.
12:o Fabrikerna för åstadkommande af glas.....	11.
13:o Fabrikerna för åstadkommande af papper.....	12.
14:o Oljeslagerierna.....	13.
15:o Fabrikerne för tillverkning af porcelaine.....	13.
16:o Såpsjuderierne.....	14.
17:o Fabrikerne för åstadkommande af Mekanisk redskap.....	14.
18:o Porterfabrikationen.....	15.
Övrig Tillverkning.....	15.
Husslöjderne.....	17.
Handtverkerierne.....	20.

Sammandrag för År 1847

	Sid.
Lit. A. Jemförelse-Sammandrag för åren 1846 och 1847....	23.
General-Sammandrag öfver de vid Manufak- turierne befintlige Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för åren 1846 och 1847.....	24.
Vid Fabrikerne har under loppet af åren 1846 och 1847 blifvit tillverkad.....	25-27.
Litt. B. Förteckning å de Fabriks-anläggningar, för hvilka Tillstånds-bref blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade de första sex månaderne af år 1847, då det tillhört Kongl. Collegium att sådana tillstånds-bref meddela.....	28-29.
Litt. C. Förteckning å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade år 1847.....	30-35.
Litt. D. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller, Lärlingar och andre arbetare år 1847.....	36-41.
Litt. E. Sammandrag af de till Kongl. Commerce- Collegium inkomne Förteckningar öfver den Bevillning hvartill Fabrikanter och Manufak- turister samt Handtverkare i Städerna och Köpingarne blifvit taxerade år 1847.....	42-46.
Litt. F. Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Colle- gium inkomne Förteckningar öfver den Bevillning hvartill Fabrikanter, Manufakturister, Handtverkare och Gerningsmän på Landet blifvit taxerade år 1847.....	47.

COMMERCE-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Fabrikernes och Manufacturernes ställning år 1847.

Stormågtigste, Allernådigste Konung!

Med ledning af de, rörande Fabrikernes, Manufacturernes, Handtverkeriernes och Husslöjdernes ställning år 1847 till Eders Kongl. Majts och Rikets Commerce-Collegium i officiel väg inkomne uppgifter, hvaraf de från Eders Kongl. Majts Befallningshafvande i Jönköpings Län, först efter 2:ne gånger erhållne påminnelser, den 12:te i denna månad kommit Collegium tillhanda, får Collegium nu i underdånighet afgifva berättelse om förhållandet med samma näringar under berörde år.

Beträffande först Fabriks- och Manufaktur-näringen, så tacktes Eders Kongl. Majt, af i underdånighet bilagde Tabell Litt. A., i Nåder inhemta, att Fabriks- och Manufaktur-verkstädernes antal vid 1847 års slut utgjorde 2648, hvarvid begagnades 21,271 arbetare.

I jemförelse med förhållandet nästförutgångne år hade antalet af Fabriker ökats med 234 och af arbetare med 3831, äfvensom mängden af väfstolar vid väfverifabrikerne öfverstigit den för år 1846 uppgifne med 293 st.

I likhet med hvad uti förut afgifne berättelser i detta ämne ägt rum, får Collegium i underdånighet särskildt redogöra för de, i hänseende till qvantiteten och värdet af tillverkningarne, mest betydande fabrikshandlingar.

1:o *Klädesfabrikerne.* Tillverkningen, som år 1847 bedrefs vid 132 fabriker med 845 stolar och 3,909 arbetare, har uppgått till 729,359 alnar egentligt kläde och 260,581 alnar diverse andra väfnader, såsom corderoy och drap, casimir, doffel, fris, m. m. samt 13,674 st. shawlar, dukar och filter: alltsammans värderadt till 5,138,485 R:dr eller 343,359 R:dr mera än fabriktionsvärdet år 1846. I afseende på qvantiteten öfverstiger omförmälde produktion den sistnämde år åstadkomne med 87,308 alnar och 4,518 st.

I Norrköping har å 98 fabriker med 658 väfstolar och 2,962 arbetare tillverkningen år 1847 belupit sig till 567,690 alnar kläde, 98,834 alnar corderoy och drap, 37,760 alnar halfylletyg och satin, 17,257 alnar casimir, m. m., eller tillsammans 738,850 alnar, uppskattade till 4,249,203 R:dr. Bland Norrköpings fabrikanter hade samma år Bolaget Söderberg & Arosenius, Chr. Lenning, J. J. Schubert, A. L. Soldin och Fr. Bergvall, de betydligaste tillverkningarne, uppgående hos Söderberg & Arosenius till 221,712 R:drs värde och hos de öfrige ofvannämnde fabriksidkare hvardera till olika värden emellan 140,000 och 190,000 R:dr. I Stockholm åstadkoms vid 8 fabriker med 61 stolar och 222 arbetare en tillverkning af tillsammans 55,352 alnar kläde och andra ylleväfnader samt 11,661 st. shawlar och dukar m. m., till ett sammanlagdt värde af 283,186 R:dr, hvilket understiger fabriktionsvärdet år 1846 med 41,700 R:dr, och var productionen, likasom sistberörde år, betydligast vid C. O. Vougt och R. W. Ramsteds fabriker, der densamma uppskattades, hos den förstnämnde till 64,770 R:dr och hos Ramstedt till nära 61,000 R:dr.

Oberäknadt Norrköping och Stockholm, hafva uti 12 bland Rikets öfrige städer fabriker af ifrågavarande slag år 1846 varit i gång, vid hvilka förfärdigats sammanräknadt 161,262 alnar kläde och andra ylleväfnader samt 1,982 st. filter m. m. De bland dessa städer, hvaruti den största produktionen ägt rum, voro: Halmstad, å hvars klädesfabrik, tillhörig J. R. Wallberg, tillver-

kats 57,480 alnar hufvudsakligen groft kläde och boj samt 52 st. filter; Nyköping, der tillverkningen vid tre egentlige klädesfabriker och en för såkalladt corderoy uppgått till ett sammanlagdt belopp af 32,850 alnar, hvaribland 19,565 alnar corderoy och drap, äfvensom 213 st. shawlar och dukar; samt Wexiö, hvarest å J. Wahlqvists fabrik förfärdigats 31,313 alnar till största delen groft kläde och boj samt 152 st. filter.

Bland de å särskilte orter på landet anlagde klädesfabriker, till antalet 10 st., hvilka sammantagne åstadkommit 34,476 alnar och 31 st. filter, i värde ansedde till nära 91,000 R:dr, har den å Stigslund nära Gefle befintlige fabrik, som äges af bolaget Göransson & Sprinchorn, förlidet år lemnat den anseeligaste tillverkningen, utgörande 14,375 alnar kläde, i värde upptagne till 51,460 R:dr.

Samma år inkommo till Riket, enligt Tull-Specialerne, diverse slags hylleväfnader, såsom mattor, filter, flanell, kalmuck, doffel, jemte andra slag, hvilka, med undantag af flanell, hvarom nedan förmäles, äro uppskattade till 146,915 R:dr, eller 22,533 R:dr mindre än värdet å importen af sådana varor år 1846, samt af så kallade halfylleväfnader, ej specificerade, alngods för ett angifvet värde af 891,301 R:dr, hvilket, oberäknadt ett litet parti dylika väfnader, värdt 135 R:dr, som i följd af fartygs strandning, anmälades till förtullning, utgör 102,811 R:dr högre belopp än det hvartill införseln af slika varor sistnämnde år beräknades. Härförutan införtullades hel- och halfylledukar för 121,682 R:dr, eller för 34,619 R:dr mera än nästberörde år. Exporten förlidet år af hel- och halfylleväfnader, bestående af flera slag, såsom vadmal, kläde, m. m., är beräknad utgöra i värde 23,676 R:dr, hvilket med 1,162 R:dr öfverskjuter det å exporten af så beskaffade varor år 1846 uppgifna värde.

Af ull importerades år 1847, 1,548,571 Z Jutsk och Isländsk, samt 495,720 Z af andra slag, och öfversköto dessa ullquantiteter de året nästförut införde, hvad de förstnämnde slagen beträffar, med 100,373 Z , och hvad ull af andra slag angår, med 17,660 Z . Grof ull exporterades förlidet år till en quantitet af 2,102 Z .

I afseende på den med yllefabrikationen sammanhang ägande *etoffs-tillverkningen* torde böra omnämnas, att densamma, hvilken år 1847 bedrefs vid 5 fabriker, alla i Stockholm, uppgått till 43,918 alnar, värde 15,861 R:dr och bestående nästan uteslutande af flaggduk och flanell. Produktionen af flanell, jemförd med den för år 1846 uppgifne, hade väl ökats med 712 alnar, men tillverkningen af flaggduk och andra etoffsväfnader, i förhållande till fabrikationen deraf samma år, minskats, så att produktionen i det hela understiger den sistnämnde år åstadkomne med 6,053 alnar. Importen af flanell sistlidet år utgjorde 2,766 Z , värde 8,298 R:dr, eller 1,115 R:dr mera än värdet å hvad af detta fabrikat året förut inkom. Af kamulls-, kardulls- eller så kalladt klädmakaregarn, kamel- och så kalladt brodergarn importerades samma år 32,072 Z , äfvensom på grund af särskildt tillstånd 14,168 Z ofärgadt och färgadt streichgarn.

2:o *Bomulls- och Linneväfnads-Fabrikerne*. Dessa verk, till antalet 27, med 1,079 arbetare, hafva år 1847 lemnat en fabrikation af 1,637,566 alnar, bestående förnämligast af bomullslärf, shirting, callico, gingang, m. m. samt 84,265 st. dukar, hvilken varumängd, uppskattad till 468,448 R:dr, öfverskjuter den år 1846 åstadkomne med 36,284 alnar och 14,847 st.

Den största qvantiteten af ifrågavarande slags väfnader förfärdigades förlidet år, likasom de föregående åren, vid Rydboholms inom Kinaroma socken och Marks härad af Elfsborgs Län anlagda, hemmansägaren Sven Ericsson tillhöriga mekaniska bomullsväfnadsfabrik, hvarest tillverkningen utgjort 1,071,329 alnar bomullslärf, 69,360 alnar shirting, öfver 19,000 alnar cambrik m. m., eller tillsammans 1,192,095 alnar och öfverskjutit produktionen derstädes år 1846 med 62,399 alnar. Ägaren af fabriken har sålunda genom fabrikationens betydliga utvidgande ådagalagt, att det vilkor, hvarunder ett förlagslån af Manufaktur-Diskont-fonden för ifrågavarande anläggnings ändamålsenliga bedrifvande blifvit lemnadt, under sistlidet år behörigen iakttagits och fullgjorts.

Näst fabrikationen vid Rydboholms väfveri var tillverkningen betydligast vid Almedahls fabrik i Götheborgs och Bohus län, hvilken äges af H. H. Wesslau och hvarest tillverkningen uppgick till 100,893 alnar hufvudsakligen

kulört bomullslärfvt samt 240 st. damast-servietter och dukar äfvensom hos Bolaget L. Fürstenberg & C:o i Götheborg, der 17,235 st. façonerade dukar m. m. fabricerades, hvarförutan vid Bolaget S. L. Lamm & Sons väfveri, Heleneborg i Stockholm, nu ifrågavarande år åstadkommits 57,842 alnar bomullslärfvt.

Värdet å samma år införtullade hvita och färgade bomullsväfnader är uppgifvet till 431,383 R:dr eller 14,083 R:dr mindre än import-värdet af slika varor år 1846; och af sådane väfnader, blandade med lin, inkommo damast och dräll för tillsammans 1,521 R:dr. Exporten af bomullsväfnader är uppskattad till 166,293 R:dr, som med 55,893 R:dr öfverstiger värdet å hvad af så beskaffade fabrikater sistnämnde år utseppades.

År 1847 infördes till Riket åtskilliga slags linneväfnader för ett sammanräknadt värde af 14,875 R:dr, och exporterades samma år af dylika väfnader utaf flera slag för 134,677 R:dr. Om härmed jemföres förhållandet året förut, inhemtas, att importen af linneväfnader förlidet år ökades med ett värde af 1,860 R:dr och att exporten deraf understeg utförselsvärdet föregående året med 141,958 R:dr.

Af hvitt bomullsgarn införtullades nästlidne år 557,315 L under N:o 26 och 1,496,773 L vid och öfver samma nummer, hvartill kommer ett mindre parti af 3,630 L , som till följd af fartygs strandning förtullats. Om förstnämnde quantiteter jemföras med de år 1846 inkomne, befinnes, att importen af garn under N:o 26 år 1847 minskades med 9,662 L , men att införseln af sådan vara med de högre numrorne öfversteg import-beloppet deraf nästföregående året med 91,681 L . Dessutom inkom till Riket förstberörde år ett quantum af 120,134 L färgadt bomullsgarn, bestående nära uteslutande af så kalladt Turkiskt rödt.

Den egentliga importen af lin samma år utgjorde 654 L , men från strandadt fartyg inkommo dessutom af berörde vara 678 L . Af lin exporterades 811 L .

3:o *Mechaniska Bomulls-Spinnerierne.* Fabrikationen vid dessa verk, hvilkas antal sistl. år var 10 och hvarvid 1,396 arbetare användes, utgjorde samma år 4,020,317 L bomullsgarn till största delen under N:o 26, värde-

rade till 2,215,995 R:dr, hvilken tillverkningskvantitet öfverskjuter produktionen år 1846 med 1,102,944 $\mathcal{Z}$.

Följande bland dessa fabriker hafva sistlidet år åstadkommit de betydligaste spånadsbelopp: Anderstorps spinneri i Hallands Län, tillhörigt ett bolag, 883,400 $\mathcal{Z}$; Strömma fabrik i Blekinge län, hvilken jemväl äges af ett bolag, 729,330 $\mathcal{Z}$; Nääs fabrik i Elfsborgs län, tillhörig bolaget P. W. & J. T. Berg, 594,316 $\mathcal{Z}$; Grosshandlanden Aug. Bergmans spinneri vid Harg nära Nyköping, 525,235 $\mathcal{Z}$; Rosendahls fabrik i Götheborgs och Bohus Län, hvilken äges af Grosshandlanden G. F. Hennig 485,567 $\mathcal{Z}$; samt det H. Leopold tillhöriga, Thorshags spinneri i Östergöthlands län, 355,013 $\mathcal{Z}$. Och hafva förstbemälde samt Grosshandlarne Hennig och Bergman, hvilka, för verksamt bedrifvande af omförmälde spinneri-verk, hvar för sig erhållit förlagslån af Manufaktur-Diskontfonden, med behörige betyg ådagalagt att de berörde år fullgjort ifrågavarande villkor för lånens innehafvande.

Af bomull importerades samma år 4,886,515 $\mathcal{Z}$, hvilken kvantitet öfverstiger den år 1846 införda med 1,543,990 $\mathcal{Z}$.

4:o *Segel- och Tältduks-Fabrikerne*. Under sistförflutne år förfärdigades vid dessa verk, till antalet 12 st. och med en personal af 1,319 arbetare, 483,657 alnar segel- och tältduk samt 11,082 alnar buldan, tillsammans uppskattadt till 269,501 R:dr, hvilken fabrikation, jemförd med den för år 1846 uppgifne, väl visar en minskning till kvantitet af 7,347 alnar, men med 2,868 R:dr öfverskjuter det värde, hvartill produktionen berörde år beräknades.

Vid Jonsereds fabrik i Götheborgs och Bohus Län, tillhörig Grosshandlanden W. Gibson, har, likasom de föregående åren, den största produktion af segel- och tältduksväfnader m. m. äfven sistl. år ägt rum, och har densamma då uppgått till 355,220 alnar.

Värdet å samma år från utrikes orter, till största delen från Ryssland, England och Danmark, inkomne segel- och tältduksväfnader är upptaget till 7,723 R:dr eller 2,737 R:dr mera än å importen af slika varor året nästförut. Exporten åter af dylika väfnader är uppskattad till 17,720 R:dr, hvilket belopp med 8,278 R:dr öfverstiger värdet å utförde berörde slags väfnader år 1846.

Af hampa importerades förlidet år 10,611 *Sk℥*, eller 194 *Sk℥* mera än föregångna året.

5:o *Siden-fabrikerna*. Denna fabriksgren, som år 1847 bedrefs vid 15 fabriker, alla befintliga i Stockholm, har samma år lemnat en tillverkning af 157,732 alnar diverse slags hel- och halfsidenväfnader samt 167,814 stycken, till största delen dukar, alltsammans i värde ansedt till 753,614 R:dr; och produktionen öfversteg den år 1846 åstadkomne qvantiteten med 23,048 alnar och 22,016 stycken, samt i värde med 104,529 R:dr. Tillverkningen af sammet utgjorde endast 12 alnar och af felb 47 alnar.

Bland sidenfabrikanterne hade Bolaget Casparsson & Schmidt jemväl förlidet år de betydligaste tillverkningarne, uppskattade till 180,806 R:dr. Dernäst förfärdigades de största qvantiteter sidenväfnader hos fabriksidkarne L. Meyerson och K. A. Almgren, uppgående i värde vid Meyersons fabrik till 137,178 R:dr och hos Almgren till 123,980 R:dr.

Införseln af färgadt och ofärgadt silke utgjorde samma år 45,426 *℥* eller 9,474 *℥* mera än året förut; och uppgick värdet af de år 1847 inföرتullade hel- och halfsidenväfnader till 347,111 R:dr, hvaruti inbegripes 47,001 R:dr för sammet och 30,318 R:dr för felb och peluche, hvilken summa öfverstiger värdet å 1846 års import af sidenväfnader med 68,836 R:dr. Exporten af sidenvaror sistl. år, förnämligast till Finland, belöpte sig till 17,631 R:drs värde, hvilket utgör 9,983 R:dr mera än det, hvar till 1846 års utförsel af sådana fabrikater angafs.

6:o *Bandfabrikerna*, hvilkas antal år 1847 uppgick till 13, hafva samma år lemnat en produktion af diverse slags band, beräknade dels efter stycken, dels i alntal, för ett värde af 55,168 R:dr, hvilket med 10,582 R:dr öfverskjuter fabrikationsvärdet nästföregångne år.

De betydligaste tillverkningar af ifrågavarande slag åstadkommos förstnämnde år vid de särskilda fabriker här i Staden, som ägas af Fabriksidkaren C. W. Fagerlin och C. G. Tillmans Enka, hvilka hvardera förfärdigade band, den förre för ett värde af 13,160 R:dr och den sednare för 11,098 R:dr.

Band af diverse slag importerades sistlidet år till en qvantitet af 13,929 Z , i värde ansedd till 138,655 R:dr, hvilken summa är 28,182 R:dr högre än värdet å hvad af dessa artiklar år 1846 till Riket inkom. Exporten af band, bestående nästan uteslutande af linne- och ylleband, är beräknad till 5,315 R:dr värde, eller till 2,262 R:dr mera än exportvärdet året nästförut.

7:o *Cattunstryckerierna*. Å desse inrättningar, 23 till antalet, verkställdes år 1847 tryckning af 112,714 alnar cattuner och möbelsitz m. m., samt 349,800 st. dukar och shawlar m. m. hvilken fabrikationsqvantitet, hvarå tryckningsvärdet skattades till 113,553 R:dr, öfversteg den år 1846 åstadkomna, med 5,925 alnar och 57,354 st.

Den betydligaste cattunstryckning, verkställdes å J. Pinei Enkas fabrik, Ericsberg kallad, nära Götheborg, samt vid det C. J. Ljungberg tillhöriga tryckeri i Ulricehamn; och beräknades tryckningsvärdet å förra stället till 42,272 R:dr och hos Ljungberg till 24,212 R:dr.

Tryckta bomullsväfnader införtullades sistlidet år för ett värde af 264,292 R:dr, hvilket, oberäknadt ett obetydligt parti af 76 R:drs värde som efter strandning inkom, med 37,110 R:dr öfverstiger värdet å importen af sådana väfnader år 1846.

8:o *Färgerierna*. Enligt till Collegium inkomne uppgifter, har färgeri-lönen vid de år 1847 i gång varande 393 verk af detta slag uppgått till ett sammanräknadt belopp af 554,338 R:dr, hvilket med 74,804 R:dr öfverstiger det för år 1846 uppgifne tillverkningsvärde. Den betydligaste färgning åstadkoms nästlidet år vid de i Norrköping, Borås och Stockholm inrättade färgerier, af hvilka vid det i Borås, som äges af J. J. Pomp, arbetslönen för färgadt gods utgjorde 34,277 R:dr samt vid den, Bolaget Röhss & Brusewitz tillhörige, å landet nära Götheborg anlagde fabrik, Levanten kallad, der färgeri-lönen belöpte sig till 29,500 R:dr.

9:o *Sockerraffineringsverken* utgjorde år 1847 ett antal af 20 st. och lemnade en tillverkning af 11,614,456 Z socker samt 4,409,567 Z sirup, alltsammans värderadt till 4,016,441 R:dr. Fabrikationen öfversköt sålunda den

år

år 1846 åstadkomne, till qvantiteten med 348,142 Z socker och 53,910 Z sirup samt i värde med 120,192 R.dr.

De största qvantiteter af berörde fabrikater bereddtes äfven sistlidet år vid Grosshandlaren D. Carnegies sockerförädlings-verk utmed Götheborg, hvarest tillverkades 3,981,839 Z socker och 1,017,860 Z sirup, och å Bolaget L. E. Magnus & C:is sockerbruk i Götheborg, der produktionen af sådane varor uppgick till 1,135,452 Z socker och 404,128 Z sirup.

De i Stockholm varande 12 sockerfabriker åstadkommo samma år en fabrikation af 7,258,853 Z socker och sirup, tillsammans uppskattadt till 1,640,333 R.dr. Bland sockerbruksidkarne derstädes hade förlidet år Bolaget Åhrberg & Fagerberg samt det så kallade Brunkebergs Bolag de största tillverkningarne, belöpande sig vid förstnämnde Bolags fabrik till 1,070,865 Z sockerfabrikater och hos Brunkebergs Bolag till 1,017,406 Z dylika varor. Näst produktionen hos ofvannämnde fabriksidkare var tillverkningen samma år betydligast vid sockerförädlingsverket i Norrköping, hvilket äges af Jac. von Leesen, och hvarest fabrikationen af socker och sirup utgjorde 942,997 Z .

För bedrifvande af ett i Landskrona anlagdt verk för beredning af socker utaf hvitbetor, hafva ägarne deraf år 1847 innehaft förlagslån af Manufaktur-Diskontfonden. Något bevis om verkets fortfarande drift under samma år har väl icke till Collegium inkommit, men lånet har sedermera blifvit till fullo inbetaldt.

Nästlidne år införtullades 19,066,733 Z rätt, oförädladt socker, hvilken varumängd, sammanräknad med ett quantum af 118,635 Z , som bergats från strandade fartyg, öfverstiger den året förut importerade med 604,890 Z .

Exporten deremot af inom landet förädlade sockerfabrikater, bestående hufvudsakligast af toppsocker till Finland och Norrige, uppgick till 885,039 Z , men utgjorde 527,649 Z mindre belopp än hvad af slika varor föregångna året utfördes.

10:o *Tobaks- och Snusfabrikerna.* Af dessa inrättningar utgjorde år 1847 antalet 91 stycken och bereddes vid desamma 1,759,108 R:dr diverse slags rök- och tuggtobak, hvaribland cigarrer, samt 2,540,695 R:dr snus, alltsammans i värde ansedt till 1,291,666 R:dr , hvilket, ehuru väl fabrikationen i vikt öfversteg den för år 1846 angifne med tillsammans 65,002 R:dr , utgör 27,904 R:dr s lägre belopp än det värde, som beräknades för tillverkningen sistnämnde år af ofvanberörde fabrikater.

Vid de tobaksförädlingsverk här i staden, som ägas af Fabriksidkaren J. F. Ljunglöf och Grosshandlanden Th. A. Aspelin bereddes jemväl sistlidet år de största qvantiteter tobak och snus, belöpande sig hos den förstnämnde till 601,516 R:dr och vid Grosshandlanden Aspelins fabrik till 495,279 R:dr .

Samma år importerades af oförädlade tobaksblad och stjelkar 2,835,933 R:dr , eller 1,319,543 R:dr mindre än införseln af dylika rå-ämnen år 1846. Importen af förädlad karfvad och spunnen tobak samt cigarrer och snus uppgick till 22,613 R:dr , hvilket quantum, deri inberäknade 22 R:dr cigarrer, som, i anseende till strandning, förtullades, öfverskjuter importbeloppet året förut med något öfver 4,400 R:dr . Utförseln af karfvad tobak, cigarrer och snus, hvaraf större delen afgick till Finland och Norrige, utgjorde 16,886 R:dr , och hade således, i jämförelse med förhållandet år 1846, minskats med 1,466 R:dr .

11:o *Läderfabrikerne.* Tillverkningen år 1847 vid här i Riket inrättade 507 stycken garfverifabriker, deribland 281 st. befintlige å landet, uppgick till 1,538,726 R:dr sul- och smorläder samt 237,101 st. beredde skinn, för ett sammanlagdt värde af 971,667 R:dr , som med 212,535 R:dr öfverstiger värdet å det hela af läderfabrikationen år 1846.

De betydligaste qvantiteter läder bereddes sistledit år vid det Fabriksidkaren E. Colliander tillhöriga garfveri-verk i Götheborg, äfvensom vid Fabriksidkarne J. E. Lundins och A. W. Lundins särskilda läderberedningsverk i Stockholm, belöpande sig å det förstnämnde stället till 67,945 R:dr , vid J. E. Lundins fabrik till 65,044 R:dr och hos A. W. Lundin till 63,746 R:dr .

Förlidet år införtullades 2,942,321 R:dr oberedda hudar och skinn eller 558,656 R:dr mera än hvad af berörde varor infördes år 1846. Importen af

beredt läder samt färgade och tryckta skinn, m. m., utgörande 22,401 $\mathcal{L}$, minskades, i förhållande till införseln af sådana fabrikater nästföregående året, med 731 $\mathcal{L}$. Exporten deremot af nämnde slags tillverkningar, hvilken år 1846 uppgick till 6,038 $\mathcal{L}$, utgjorde förlidet år ett belopp af endast 314 $\mathcal{L}$.

Vid tvänne i Stockholm och en i Malmö inrättade fabriker för tillverkning af *saffian* förfärdigades nästlidet år 5,733 stycken saffiansskinn, värderade till 12,436 R:dr, hvilken fabrikation öfversköt den år 1846 åstadkomne, i hänseende till qvantiteten med 887 st. skinn och i värde med 707 R:dr. Största antalet af sådana skinn, eller 3,845 stycken bereddes vid Äldermannen J. Westins saffiansfabrik här i staden.

12:o *Fabrikerna för åstadkommande af glas*. Fabrikationen förlidet år vid dessa verk, 15 till antalet, bestod af 7,073 kistor taffel- och annat fensterglas till ett uppgifvet värde af 248,775 R:dr, samt åtskilliga slags glaskärl, uppskattade till 243,578 R:dr, eller af tillsammans 492,353 R:drs värde. Tillverkningen ökades, i förhållande till föregående årets, med 1,419 kistor fensterglas och produktionen af glaskärl öfversteg i värde sistnämnda årets med 58,903 R:dr, hvarigenom sammantagne fabrikationens värde öfversköt det å tillverkningen år 1846 angifna med 86,680 R:dr.

Den betydligaste fabrikation af glasvaror ägde rum år 1847 vid Rey-myra glasbruk i Östergöthlands län, der den uppgick till ett värde af 66,674 R:dr, och dernäst vid Kosta bruk i Kronobergs län, hvarest fenster- och annat glas förfärdigades till ett värde af 51,000 R:dr, samt vid Eda fabrik i Wermlands län, der tillverkningen, hufvudsakligen af taffelglas, uppskattades till 46,203 R:dr.

För befrämjande af ifrågavarande fabrikshandtering, hafva förlagslån af Manufaktur-Diskont-fonden blifvit meddelade, åt Bolaget Wadström & Nygren för tillverkning af på Engelskt sätt förfärdigade porter-buteljer vid Årnäs och Wentzelholms glasbruk, samt åt ägarne af Bromö glasbruk för utvidgning och förbättring af deras derstädes idkade fabrikation utaf hvitt fensterglas. Och hafva bemålde låntagare med] vederbörande auktoriteters

betyg styrkt, att de under nu ifrågavarande år ändamålsenligt bedrifvit nämnde fabriker och sålunda fullgjort de vilkor, hvarunder lånen få på bestämd tid innehafvas.

Af glas-fabrikater utaf åtskilliga slag införtullades samma år för ett värde af 169,224 R:dr, hvilket öfverstiger importvärdet året förut med 20,597 Rdr. Exporten af diverse slags glaseffecter är uppskattad till 27,540 R:dr eller 9,298 R:dr mindre än utförseln af sådana varor år 1846.

13:o *Fabrikerna för åstadkommande af papper.* Dessa verk, till antalet 89 stycken, lemnade år 1847 en tillverkning af 237,412 ris och 13,233 L& papper af flerfaldiga slag, utom en stor qvantitet af berörde vara beräknad i stycketal, hvaraf största delen utgjordes af blanketter till Bankens sedlar och Charta Sigillata m. m., samt 540 bundtar papp, alltsammans uppskattadt till 824,612 R:dr. I hänseende till antalet af ris öfversteg fabrikationen förlidet år produktionen år 1846 med 29,999 sådana och tillverkningen af papper, beräknad efter vikt eller i stycketal ökades äfven, hvadan ock fabriktionsvärdet förstnämnde år uppgick till 15,457 R:drs högre belopp än år 1846.

Vid fabriksidkaren S. M. Sunnerdahls pappersbruk, Klippan kalladt, i Christianstads län, förfärdigades sistlidet år, likasom flera af de föregående åren, den största qvantiteten papper, utgörande 35,431 ris af 164,913 R:drs värde. I öfrigt voro tillverkningarne af denna vara betydligast vid Holmens fabrik i Norrköping, som äges af Grosshandlanden H. C. Trozelli, hvarest produktionen uppgick till 26,632 ris, i värde ansedde till något öfver 100,000 R:dr; vid det Fabriksidkaren J. H. Munktell tillhöriga verk, Gryksbo kalladt, i Stora Kopparbergs Län, som lemnade en tillverkning af 25,251 ris, samt vid Bergs-Rådet J. L. Aschans pappersbruk Lessebo, i Kronobergs Län, der 24,684 ris fabricerades.

Utländskt papper af diverse sorter införtullades år 1847 för ett värde af 27,081 R:dr, eller 7,793 R:dr mera än det å importen af sådan vara året förut angifna värde. Exporten af inhemskt papper belöpte sig till 35,495 R:dr, hvilket understiger värdet å utfördt papper sistnämnde år med 14,433

R:dr. Af lump till pappersberedning importerades förlidet år endast 208 *L*℔, men exporten deraf samma år uppgick till 5,389 *L*℔.

14:o *Oljeslagerierne*. Prässning af olja verkställdes år 1847 vid 57 fabriker, hvarest tillverkningen sammanlagdt uppgick till 277,535 kannor lin- och rof-olja samt 25 kannor kumminolja och erhöellos derjemte efter prässningen 7,483 *Sk*℔ oljekakor, alltsammans i värde ansedt till 407,566 R:dr, hvilket öfverskjuter det å fabrikationen året förut uppgifna värde med 54,797 R:dr.

De betydligaste quantiteter olja bereddes förstnämnde år vid Grosshandlanden G. Sommelii fabrik i Stockholm, der tillverkningen uppgick till 123,500 kannor, samt vid M. E. Delbancos oljeslagerier i Mölndahl af Götheborgs och Bohus län, hvarest produktionen utgjorde 75,000 kannor.

Samma år införtullades 144,448 kannor hamp-, lin- och rof-olja, hvar af 122,145 kannor hampolja, och öfversteg sammantagna införselsquantiteten med 13,249 kannor importen af slik artikel år 1846. Exporten af olja belöpte sig till endast 121 kannor, men af oljekakor afsattes till utrikes orter 7,431 *Sk*℔, värderade till 69,212 R:dr, eller 12,208 R:dr mera än värdet å hvad af så beskaffad vara utskoppades nästberörde år.

Af hamp-, lin- och roffrö importerades 6,084 tunnor eller 1,214 tunnor mera än år 1846, och exporterades af sådana varor, hufvudsakligast linfrö, 20,111 tunnor, hvilket belopp öfverskjuter samma års export med 7,762 tunnor.

15:o *Fabrikerne för tillverkning af porcelaine*. Vid Rörstrand i Stockholm och Gustafsberg i Stockholms Län, de enda här i riket befintliga verk, hvarest porcelaines-fabriker åstadkommas, uppgick värdet å tillverkningen förlidet år, på förra stället till 140,479 R:dr och å det sednare till 146,600 R:dr, tillsammans 287,079 R:dr, hvilken summa med 15,540 R:dr öfverskjuter det å fabrikationen året förut anmälda värde.

Enligt hvad här förut blifvit uppgifvet och i öfrigt för Collegium känt är, hafva interessenterne i Gustafsbergs fabrik år 1847 ändamålsenligt och med drift fortsatt porcelaines-fabrikationen derstädes och sålunda fullgjort

de villkor, hvarunder ett dem meddeladt förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden blifvit på viss tid lemnadt.

Från utrikes orter infördes samma år 56,673 R porcelaine, hvilket quantum, värderadt till 47,239 R:dr, öfverstiger importen föregående året med 211 R . Exporten af berörde vara uppgick förstnämnde år till 5,010 R , af 1,670 R:drs värde, eller till 135 R mera än år 1846.

16:o *Såpsjuderierne*. Vid 13 st. för beredning af såpa inrättade fabriker åstadkoms förlidet år en produktion af 15,878 fjerdingar såpa, hvilken, värderad till 106,104 R:dr, öfverstiger fabrikationen år 1846, till quantiteten med 991 fjerdingar, och i afseende på värdet med 12,904 R:dr. Större delen af förstnämnde produktion ägde rum år 1847 i Stockholm, hvarest 7 derstädes befintliga fabriker af ifrågavarande slag lemnade en sammanlagd tillverkning af 9,179 fjerdingar såpa, beräknade till 60,000 R:dr värde.

Af såpa inkom till riket samma år 3 $L\text{R}$, men exporten af berörde fabrikat utgjorde 2,214 $L\text{R}$ eller 119 $L\text{R}$ mera än år 1846.

17:o *Fabrikerne för åstadkommande af Mekanisk redskap*. Nästlidne år förfärdigades vid dessa verk, 16 till antalet, maskinerier och redskap för ett värde af 326,742 R:dr, som öfverskjuter det fabrikationen år 1846 åsatta värde med 58,891 R:dr; hvarförutan vid Motala Mekaniska verkstad, hvilken icke, såsom fabriker i allmänhet, lyder under Magistrat eller är ställd under Collegii inseende, tillverkningarne sistförflutne år, enligt meddelad uppgift, i sammanlagdt värde uppgått till 380,000 R:dr.

I afseende på omförmälde under Magistrat lydande fabriker af detta slag må följande, de der samma år lemnat den betydligaste fabrikationen, omnämnas, nämligen:

Fabriksidkaren A. Keillers mekaniska verkstad i Götheborg, der produktionen uppgick till ett värde af 130,000 R:dr, A. Malcolms maskinfabrik i Norrköping, hvarest tillverkningen skattades till 66,112 R:dr; V. Sjöbergs factori i Stockholm, hvarå mekaniska arbeten förfärdigades för 39,300 R:dr, samt Jonsereds mekaniska verkstad i Götheborgs och Bohus Län, till-

hörig Grosshandlanden W. Gibson, vid hvilket verk fabrikationen i värde utgjorde 37,574 R:dr.

Interessenterne i Motala mekaniska verkstad och ägaren till en maskinfabrik i Malmö, Handlanden Kockum, hvilka erhållit förlagslån af Manufaktur-Diskont-Fonden för ändamålsenligt åstadkommande af maskinerier och redskap för näringarne, hafva, enligt deras åliggande, behörigen styrkt, att tillverkningarne vid nämnde inrättningar sistlidet år med full drift fortsatts, hvadan Collegium ansett dem hafva iakttagit hvad såsom villkor för lånens bibehållande blifvit föreskrifvet.

Samma år infördes maskiner och redskap, dels emot tull dels tullfritt, för ett sammanräknadt värde af 398,592 R:dr, som med 142,503 R:dr öfverskjuter värdet å importen af så beskaffade artiklar året näst förut. Exporten af maskinerier och redskap förlidet år är ansedd i värde utgöra 37,715 R:dr eller 26,122 R:dr mera än hvad utförseln af sådana tillverkningar år 1846 uppgafs vara värd.

18:o *Porterfabrikationen*, som fortfarande inom riket åstadkommes endast vid det Grosshandlanden D. Carnegie tillhöriga porter-bryggeri nära Götheborg, utgjorde sistlidet år 1,798 Oxhöfden samt 783,000 hel- och halfbuteljer porter och ale, alltsammans i värde upptaget till 175,425 R:dr. Produktionen hade, i förhållande till föregående årets, i betydlig mån ökat sig, hvarigenom ock det derå anmälda värde uppgår till 48,892 R:drs högre belopp än det, hvartill tillverkningen af porter och ale sistnämnde år uppskattades.

År 1847 införtullades 7,257 kannor porter och andra ölsorter, hvilken kvantitet öfverstiger importen år 1846 med 1,573 kannor. Exporten åter af sådane drycker, hvilken sistberörde år belöpte sig till 53,709 kannor, utgjorde förlidet år ett quantum af blott 5,301 kannor.

Tillverkningarne vid alla öfriga här ofvan icke omförmälda fabriks- och manufaktur-inrättningar af mångfaldiga slag, hvilka såsom varande hvar för sig af mindre omfattning, Collegium, till undvikande af alltför stor vidlyftighet, ansett sig icke böra specifikt upptaga, hafva år 1847 uppgått till

ett sammanräknadt värde af 1,079,546 R:dr; och utgjorde antalet af dessa inrättningar och verkstäder 1,212 stycken, dervid varit begagnade 4,320 arbetare. I sammanhang härmed torde särskildt böra nämnas, att för idkande hufvudsakligast af jern- och metall-manufacturen i Eskilstuna 211 mästare och qvinnor, som drifva verkstad, 277 gesäller och 444 lärningar samt 122 andra arbetare, eller tillsammans 1,054 personer varit samma år derstädes anställde; samt att, efter hvad Magistraten anmält, afsättningen berörde år af derstädes tillverkade smides-manufaktur-arbeten varit ganska liflig.

Enligt hvad af de från vederbörande inkomne uppgifter är att inhemta, utgjorde den bevillning till Eders Kongl. Maj:t och Kronan, Fabriks- och Manufaktur-idkarne i Riket i och för deras rörelse år 1847 erlagt, tillsammans 37,654 R:dr.

Utom de fabrikanter, hvilka såsom innehafvare af förlagslån utaf Manufaktur-Diskont-Fonden blifvit här ofvanför uppgifne, hafva jemväl följande personer undfått och under loppet af år 1847 innehaft så beskaffade lån af nämnde Fond, nämligen: Fabriksidkaren C. G. Mineur för begagnande af en inrättning till tryckning med oljefärg å mattväfnader; Benjamin Fyhn för en i Skellefteå socken af Westerbottens län inrättad fabrik för beredning af terpentin, hartz och kimrök, hvilken inrättning efter Fyhns död emottagits och bedrifvits af Contracts-Prosten, Doctor Nordlander och Bruksidkaren C. M. Hernod, hvilka äfven fått lånet öfvertaga; Hof-Marskalken Grefve N. Bark för åstadkommande af ett kaffe-surrogat utaf vitbeter, samt Bleckslagaren Fr. Rippe i Christianstad för tillverkning af ett nytt slag af sprit-lampor. I afseende härå får Collegium i underdånighet anmäla, att de 2:ne förstnämnde eller Mineur samt Nordlander och Hernod iakttagit det vid lånens beviljande föreskrifne villkor, att låntagarne borde hvarje år styrka att deras ifrågavarande näringar ändamålsenligt bedrefvos. Grefve Bark har väl icke företett något bevis derom, att tillverkningen af vitbets-kaffe sistlidne år fortsatts; men då tre fjerdedelar af hela lånet numera äro inbetalde och återstoden bör inom ett år återgäldas, har Collegium låtit härvid bero; och
beträf-

beträffande Rippe, hvars lamptillverkning blifvit nedlagd, har, enligt hvad Collegium tillförene i underdånighet anmält, Eders Kongl. Maj:t, i anseende till särskildt förekomne omständigheter, tillåtit honom att få lånet under viss tid och bestämda villkor fortfarande innehafva.

Af hvad Collegium sålunda rörande inhemska fabriksnäringsarne här ofvan i underdånighet anmält och förut åberopade Tabell (Lit. A) närmare upplyser, tacktes Eders Kongl. Maj:t nådigst inhemta, att, oberäknadt det å fabrikationen vid Motala mekaniska verkstad här förut anmälda värde, 380,000 R:dr, de år 1847 i Riket åstadkomna fabriks- och manufaktur-tillverkningarnes sammantagne värde utgjort R:dr 19,548,303: — — samt att då derifrån afdrages det i Collegii sednast afgifna underdåniga berättelse upptagna värde å de år 1846 tillverkade inhemska fabrikater „ 17,712,435: — — så återstår en summa af R:dr 1,835,868: — — hvarmed produktionsvärdet år 1847 öfverskjuter det värde, hvartill fabrikationen år 1846 uppskattades.

Uppå antalet af de fabriker, till hvilkas anläggande Collegium under första hälften af år 1847 utfärdat tillståndsbref äfvensom öfver de patenter på här i Riket förut okända uppfinningar, Collegium samma år meddelat, får Collegium i underdånighet bifoga förteckningar. (Lit. B. och C.)

Vidkommande dernäst *husslöjderne* och deribland i första rummet väfverinäringsen, såsom den vigtigaste, får Collegium i underdånighet anmäla följande:

På sätt de från Tullkamrarne i Borås och Ulricæhamn inkomne uppgifter på quantiteten af i orten åstadkomne samt till andra delar af Riket förpassade väfveri-varor gifva vid handen, har husväfnadstillverkningen inom Elfsborgs Län år 1847 utgjort:

af bomullsväfnader	7,147,452 alnar.
af blaggarn och linneväfnader	433,187 d:o
Transport	7,580,639 alnar.

	Transport 7,580,639 alnar.
af ylleväfnader	610,118 d:o
af väfnader utaf blandadt slag	350 d:o

Tillsammans 8,191,107 alnar.

af Dukar, hufvudsakligen af bomull	1,502,956 stycken,
af Band, diverse slag	237,000 alnar,
af Täckan och Tröjor	3,189 stycken,
af Strumpor och Vantar	1,416 par.

Vid jemförelse häraf med den uppgifna qvantiteten af tillverkade väfnader i samma ort år 1846 finnes, att produktionen deraf nästderpå följde år öfverstigit den förstnämnde år åstadkomne:

af bomullsalngods med	460,000 alnar,
af ylleväfnader med	21,906 d:o
af dukar, mest af bomull, med det betydliga beloppet af .	946,707 stycken,
af band med	128,900 alnar,

och ehuru tillverkningen minskats:

af blaggarn och linneväfnader med	39,329 alnar,
af täcken och tröjor med	1,071 stycken,
af strumpor och vantar med	1,263 par,

kan likväl af ofvanuppgifne förhållande med säkerhet slutas, att väfnadsindustrien i omförmäkte Län, särdeles i afseende på väfnader af bomull, betydligt tilltagit och utvecklats.

Vederbörande Kronofogdar i Rikets öfriga län hafva väl, så vidt ske kunnat, afgifvit upplysningar om väfveri-slöjden inom deras fögderier för år 1847 samt en del af dem äfven uppgifvit de qvantiteter af väfnader, som de ansett hafva blifvit utöfver tillverkarnes eget och deras hushålls behof utom tillverkningsorterna sålde, men som andra Kronofogdar åter förklarar, att ehuru väfnader från deras fögderier till icke obetydligt belopp blifvit afytttrade, det för dem likväl varit omöjligt att ens till sannolikhet angifva qvantiteten af de aflåtna väfvaderne; så kan af de inkomne uppgifterne på ifrågasvarande utöfver orternes eget behof åstadkomne väfnadsqvantiteter någon grund

icke hemtas för ett säkert bedömande af rätta beloppet utaf den inom Riket tillverkade och afyttrade varumängd af ifrågavarande beskaffenhet eller annan slutsats häraf dragas, än att väfnadsproduktionen i vissa orter utöfver tillverkarnes eget behof varit till qvantiteten vida större, än som af Kronofogdarnes berättelser är att inhemta. Emellertid torde här få upptagas de väfnadsqvantiteter, som åtskilliga Kronofogdar ansett hafva blifvit tillverkade och afyttrade, ej mindre inom de här nedan först nämnde Län, der väfnadsslöjden allmänt idkas och utgör ett hufvudsakligt bidrag till folkets bergning, än i de Län, der den är af mindre betydighet, nämligen:

i Gefleborgs Län, gröfre linneväfnad	1,767,000 alnar,
i Wester-Norrlands Län, hufvudsakligen finare lärft . . .	476,500 dito
i Hallands Län, ylle- och linneväfnader	246,960 dito
samt i följande Län, hvarifrån i öfrigt uppgifter om qvantiteten af tillverkade och afyttrade väfnader inkommit, nämligen: Jönköpings, Christianstads, Nyköpings, Gottlands, Wexiö, Skaraborgs, Jemtlands, Linköpings, Fahlu och Westerbottens, sammanräknadt	199,740 dito.

Så vidt af dessa uppgifter, jemförde med de för år 1846 i samma ämne afgifne kan slutas, har den tillverkade och afyttrade väfnadsqvantiteten i Wester-Norrlands och Hallands Län år 1847 något öfverskjutit den året nästförut åstadkomne, men i Gefleborgs Län något minskats, och i de öfrige här upptagne Länen hade väfnads-produktionen bibehållit sig vid enahanda ståndpunkt, som under nästförutgångna år.

Af de till Manufakturernes befrämjande anslagne Statsmedel, har år 1847, såsom premier för i Wester-Norrlands Län år 1846 åstadkommen tillverkning af finare lärftsväfnader blifvit utbetald en summa af 2,670 R:dr 24 sk. 6 r:st., hvilken understiger det belopp som nästförutgångna året för dylikt ändamål utgick med 284 R:dr 18 sk.

Hvad öfrige husslöjder angår, så är, enligt hvad af vederbörandes uppgifter inhemtas, arbetsskickligheten i hvarje särskild slöjdgren gemenligen inskränkt inom vissa landsorter eller socknar och förhåller sig härmed sålunda,

att de slöjder, hvilka under en längre tiderymd på dessa ställen idkats, derstädes fortfarande blifvit vidmakthållne och fortsatte, utan att hafva under de sednare åren i någon anmärkningsvärd mån hvarken af- eller tilltagit; och må bland sådana slöjder, hvilka alla såsom binäringar utöfvas, nämnas tillverkningar af smiden, såsom liar, ull-saxar, spik och nubbs, m. m., af flere slags möbler, laggkärl och enklare redskap, vinter- och sommar-åkdon, huggne och slipade qvarn-, trapp- och golfstenar, kardor, häcklor, väfskedar, ur och kloekor, såll af åtskilliga sorter, samt flätor af halm, hvilka tillverkningar ofta äro med mycken skicklighet förfärdigade och till icke obetydliga belopp afyttras.

Hvad slutligen angår *Handtverkerierne*, så kan värdet å deras tillverkningar ej uppgifvas, enär någon anmälan derom icke af handtverkarne meddelas. De upplysningar, som i afseende på dessa näringar i öfrigt varit att tillgå, innefattas i vederbörande auktoriteters, i enlighet med de af Collegium uppgjorda formulärer, upprättade och insända förteckningar på antalet af handtverkare i städerna och köpingarne samt handtverkare och gerningsmän på landet och deras gesäller och öfrige arbetare, äfvensom å den bevillning som för omförmälde idkares rörelse blifvit erlagd, allt för år 1847.

Af dessa förteckningar, hvilka i upprättadt sammandrag här, under Lit. D, E och F i underdånighet bifogas, inhemtas: att sistnämnde år antalet af handtverksmästare och qvinnor, som drifva verkstäder i städerna och köpingarne, utgjort tillsammans 7,223, af deras gesäller 6,160, af lärlingar 7,832 och af andra vid handtverken skattskrifne arbetare 1,525 eller sammantaget 22,740: att män och qvinnor, som på landet drifva handtverks-verkstäder, uppgått till ett antal af 1,043 samt deras gesäller till 301, lärlingar till 622 och andra arbetare till 179, tillhopa 2,145: att antalet af egentligen så kallade gerningsmän å landet utgjort 10,031 och af deras biträden eller arbetare 5,763 eller sammanräknadt 15,794; samt att den i och för handtverksrörelsen taxerade bevillning under samma år är upptagen, för handtverkarne i städerna och köpingarne till 77,481 R:dr, för dem, som å landet drifva handtverksverkstäder till 2,321 R:dr och för gerningsmännen till 11,394 R:dr. Den

jemförelse, som i de förut afgifna underdåniga berättelserne om handtverksnäringen blifvit framställd öfver förhållandet i nu omförmälda afseende det ena året med det, som året näst förut ägde rum, kan ej för år 1847 med tillförlitlighet uppgöras, enär uppgifterne för samma år äro grundade på ett af Collegium, med anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning, i annan form och efter andra grunder, än de hittills begagnade, författadt formülär, hvilket Collegium förmodar skola leda till mera noggranna och fullständiga uppgifter uti ifrågavarande ämnen, än hittills varit fallet.

Af Slöjdevaror, i Tull-taxan ej specificerade, utfördes samma år för ett värde af 21,189 R:dr, hvilket med 20,647 R:dr öfverskjuter värdet å exporten af dylika tillverkningar år 1846.

Collegium framhärdar med djupaste vördnad,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste tropligtigste
undersåter och tjenare

C. D. SKOGMAN.

E. W. BRANDEL.

Stockholm den 29 December 1848.

A. Brändström.

Lit. A.

J e m f ö r e l s e - S a m m a n d r a g
för åren 1846 och 1847.

General-Sammandrag öfver de vid Manufakturierne befint- lige Stolar och Arbetare samt Tillverkningsvärde för ne- danskrisne år.

	Å r 1846.				Å r 1847.			
	Fabri- ker.	Stolar.	Arbe- tare.	Tillverk- ningsvärde.	Fabri- ker.	Stolar.	Arbe- tare.	Tillverk- ningsvärde.
Bomulls- och Linne-Fa- briker	29	932	1,028	459,459	27	964	1,079	468,448
Klädes dito	128	702	3,745	4,795,126	132	845	3,909	5,138,485
Siden dito	15	395	585	649,085	15	471	692	753,614
Band dito	11	81	110	44,586	13	84	120	55,168
Mekaniska Ull- o. Bom- ulls-Spinnerier	11	—	1,791	1,628,298	11	—	1,411	2,219,911
Segelduks-Fabriker . . .	9	163	592	266,633	12	188	1,319	269,501
Strump dito	26	139	192	43,265	28	155	241	48,851
Socketbruk	20	—	532	3,896,249	20	—	555	4,016,441
Tobaks-Fabriker	101	—	1,044	1,319,570	91	—	1,222	1,291,666
Pappersbruk	82	—	984	809,155	89	—	1,205	824,612
Läder-Fabriker	336	—	874	759,132	507	—	1,639	971,667
Färgerier	351	—	1,078	479,534	393	—	1,416	554,338
Cattuns-Tryckerier . . .	20	—	144	116,678	23	—	220	113,553
Glasbruk	14	—	542	405,673	15	—	610	492,353
Porcellainesbruk	2	—	466	271,539	2	—	574	287,079
Stenkärls- och Kakel- ugus-Fabriker	34	—	149	36,612	45	—	245	87,076
Oljeslagerier	54	—	136	352,769	57	—	183	407,566
Porterbryggeri	1	—	68	126,533	1	—	98	175,425
Waxljus-Fabriker	2	—	5	21,867	2	—	7	21,771
Stearinljus dito	3	—	27	27,600	3	—	42	34,500
Såpsjunderier	14	—	38	93,200	13	—	54	106,104
Ur-Fabriker	165	—	296	40,018	167	—	377	38,384
Kort- dito	9	—	65	56,522	10	—	103	59,131
Repslagerier	31	—	148	117,784	30	—	185	116,913
Tapetmålerier	55	—	164	32,122	55	—	208	38,651
Kemiska tillverkningar af Färger och Syror	12	—	28	26,221	13	—	46	32,333
Fullfärdiga Åkdons-Fa- briker	25	—	112	16,988	19	—	97	32,633
Kemiska elddons- dito .	11	—	205	34,503	8	—	211	40,953
Mekaniska Redskaps- do *)	17	—	412	267,851	16	—	580	326,742
Diverse mindre Fabriker	826	16	1,880	517,863	831	14	2,623	524,434
Summa	2,414	2,428	17,440	17,712,435	2,648	2,721	21,271	19,548,303

*) Härförutan Motala Mekaniska verkstad ————— 296,000 ————— 380,000.

Vid nedanskrifne Fabriker har under loppet af åren 1846 och 1847 blifvit tillverkadtt nemligen:

		År 1846.	År 1847.
<i>Bomulls- och Linne-Väfnads-Fabriker:</i>			
Bomullslärfvt och Cattun	alnar	827,964	1,368,679
Dukar	stycken	52,649	66,159
Bomullstyger	alnar	605,684	117,639
Parkum	d:o	820	421
Gingang	d:o	30,380	30,201
Diverse Bomulls- och Linneväfnader	d:o	136,437	120,626
d:o	stycken	16,769	18,106
<i>Klädes-Fabriker:</i>			
Fint Kläde	alnar	251,377	266,454
Medelfint d:o	d:o	261,229	256,176
Groft d:o	d:o	167,028	206,729
Diverse väfnader	d:o	222,998	260,581
d:o d:o	stycken	9,156	13,674
<i>Stofts-Fabriker:</i>			
Flanell, hel- och halfylle	alnar	11,725	12,437
Flaggduk	d:o	37,009	31,343
Mattväfnad	d:o	1,047	74
Diverse väfnader	d:o	190	64
<i>Siden-Fabriker:</i>			
Taft	alnar	25,924	27,684
Sattin	d:o	21,018	17,553
Flor	d:o	2,083	2,841
Dukar	stycken	143,771	166,550
Diverse väfnader	alnar	85,659	109,654
d:o d:o	stycken	2,027	1,264

		År 1846.	År 1847.
<i>Band-Fabriker:</i>			
Siden-Band	stycken	26,425	32,443
d:o	alnar	4,844	7,081
Bomulls-Band	stycken	21,324	28,604
d:o	alnar	1,000	1,000
Ylle- d:o	d:o	12,000	9,000
Snören	stycken	417	714
<i>Mekaniska Bomulls-Spinnerier:</i>			
Bomullsgarn	skålpund	2,917,373	4,020,317
<i>Segelduks-Fabriker:</i>			
Segel- och Tältduk	alnar	497,276	483,657
Buldan	d:o	4,810	11,082
<i>Socker-Bruk:</i>			
Kanarie- och Raffinad-socker	skålpund	6,157,453	6,178,499
Melis- d:o	d:o	2,568,282	2,689,521
Lump- och Puder- m. m. d:o	d:o	988,490	933,501
Candi- d:o	d:o	95,330	84,513
Kak- d:o	d:o	1,456,759	1,728,422
Candi-, Mellan- och Brun Sirap	d:o	4,355,657	4,409,567
<i>Tobaks-Fabriker:</i>			
Cardus-Tobak	skålpund	780,166	736,911
Bref- och Lös-Tobak samt Cigarrer	d:o	110,924	128,406
Rull- och Präss-Tobak samt Pickanell	d:o	883,174	893,791
Snus	d:o	2,460,537	2,540,695
<i>Pappers-Bruk:</i>			
Regal-, Imperial- och Median-Papper	Ris	462	642
Post- d:o	d:o	3,510	4,200
Skrif- och Concept- d:o	d:o	62,713	61,080

				År 1846.	År 1847.
Tryck-	Papper	.	Ris	42,076	48,719
Cardus-	d:o	.	d:o	13,826	16,114
Maculatur och Grå-	d:o	.	d:o	47,475	64,185
Sockar	d:o	.	d:o	1,866	4,257
Diverse sorter	d:o	.	d:o	35,485	38,215
d:o	d:o	.	lispund	11,931	13,233
d:o	d:o	.	stycken	12,059,746	15,107,182
d:o	d:o	.	rullar	477	—
d:o	d:o	.	bundtar	491	540
<i>Cattuns-Tryckerier:</i>					
Cattun och Möbel-Sits	.	.	alnar	86,022	103,586
Shawlar och Dugar	.	.	stycken	292,446	349,781
Tapeter	.	.	rullar	—	7,000
Diverse tryckta tyger	.	.	alnar	20,767	9,128
d:o	d:o	.	stycken	—	19
<i>Olje-Slagerier.</i>					
Kummin-Olja	.	.	kannor	25	25
Liu-	d:o	.	d:o	104,802	156,357
Rof-	d:o	.	d:o	58,731	121,178
Oljekakor	.	.	skeppund	3,960	7,483
<i>Såp-Sjuderier.</i>					
Såpa	.	.	fjerdingsar	14,887	15,878
<i>Saffians-Fabriker.</i>					
Saffiansskinn	.	.	stycken	4,846	5,733

Stockholm af Kongl. Commerce-Collegii Statistiska Contor den 28 December 1848.

A. J. Lönnerberg.

Litt. B.

Förteckning å de Fabriks-anläggningar, för hvilka Tillstånds-bref blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce-Collegium utfärdade de första sex månaderne af år 1847, då det tillhört Kongl. Collegium att sådana tillstånds-bref meddela.

Barnskomakerier	2.
Bomullsspinnerier	2.
Bensvärta, Fabrik för beredning af	1.
Cattuns-Tryckeri	1.
Chemiska Fabriker	3.
Cicoria, Fabrik för beredning af	1.
Färgerier	7.
Garfverier	2.
Handsk-Fabrik	1.
Hatt-Fabriker	3.
Kakelugnar, Fabrik för åstadkommande af	1.
Kard-Fabriker	2.
Klädes- och Yllefabriker	4.
Klädes-renovering, Fabrik för	1.
Knapp-Fabrik	1.
Ljus-Fabriker	2.
Mekaniska arbeten af jern och metall, Fabrik för tillverkning af	1.
Messings- och Stålduk, Fabrik för tillverkning af	1.
Pappers-Fabriker	2.
Pottaska, Fabriker för beredande af	2.
Repslageri	1.
Transport	41.

	Transport	44.
Skeppsvarf		4.
Sockerbruk		2.
Spegel-Fabriker		2.
Strump-Fabriker		2.
Såp- och Tvål-Fabriker		2.
Tobaks- och Snus-Fabriker		3.
Vagn-Fabrik		4.
Vaxduks-Fabrik		4.
	Tillsammans	55.

Litt. C.

Förteckning

å de Patenter, som blifvit af Kongl. Maj:ts och Rikets
Commerce-Collegium utfärdade år 1847,

för

- NORELL, L. O., Pastors-Adjunct, den 18 Januari, under 7 år, å ett af honom
uppfunnet förbättradt sätt att förfärdiga Fortepianos.
- SIDÉN, J. F. B., Landtbrukare, den 29 Januari, under 8 år å en af honom
uppfunnen construction af vattenverk.
- SILLÉN, N. J., f. d. Professor, den 29 Januari, under 8 år, å ett slags värm-
apparater af ny uppfinning.
- KLÜGE, O. A., Fabriksidkare, den 5 Februari, under 8 år, å en af honom
uppfunnen method att bereda jäst utan bränvinsbränning.
- LINDOM, JAMES O., Engelsk undersåte, den 12 Februari, under 5 år, å en i
Frankrike gjord uppfinning af ett slags oförstörbara pipor eller led-
ningsrör för vatten- eller gasledningar.
- GERNANDT, C. F. E., Conduktör, den 22 Februari, under 6 år, å af honom
uppfunne förbättringar af apparat för spanmåls torkning.
- HOLMGREN, C., Dansk undersåte, den 25 Februari, under 8 år, å en af ho-
nom uppfunnen ny construction af så kallade dubbelt verkande blås-
bälgar med 2:ne undersäckar, samt å sättet att dermed tillverka jern-
pjeser, hvartill gjutstål användes.
- SOMMARIN, A. F., Grosshandlare, den 5 Mars, under 8 år, å en af honom
gjord uppfinning att af sockerspilling eller sockerskum bereda fosfor.
- BOJÄNDER, J. och C. G., Fabriksidkare, den 5 Mars, under 5 år, å en utrikes
gjord uppfinning af portativa så kallade Water-Closets.
- MALAM, JOHN W., Engelsk undersåte, den 9 Mars, under 7 år, å en af honom
uppfunnen förbättrad construction af lyktpålar för gaslysning.

- KLÜGE, O. A., Fabriksidkare, den 9 Mars, under 7 år, å en uppfunnen förbättring i sättet att bereda jäst.
- HULTMAN, A. J., Manufacturist, den 11 Mars, under 7 år, å en af honom uppfunnen machin samt å sättet att dermed tillverka tygknappar.
- ARNBERG, J. A., Fabriksidkare, den 11 Mars, under 5 år, å en utrikes uppfunnen machin att användas vid valkning af kläde och andra ylletyger.
- PETTERSSON, H., Plåtslagare-Ålderman, den 27 Mars, under 7 år, å ett af honom uppfunnet förbättradt sätt att med zink öfverdraga jern-effecter.
- COCHRANE, J. WEBSTER, Engelsk undersåte, den 29 Mars, under 8 år, å en af honom gjord uppfinning att såga krokigt virke.
- SÉGUIER, BARON, Fransman, den 30 Mars, under 8 år, å ett af honom uppfunnet sätt att framdrifva och tillbakahålla jernvägsvagnar.
- STIRLING, J. D. MORRIES, Engelsk undersåte, den 30 Mars, under 8 år, å en af honom gjord uppfinning att åstadkomma särskilda metallblandningar.
- BERGLUND, C., Cvil-Ingeniör och MEYER, TH., Grosshandlare, den 30 Mars, under 5 år, å en utrikes uppfunnen qvarninnrättning af ny construction.
- ABELIN, O. och MATTSSON, CHR., Fabriksidkare, den 20 April, under 5 år, å en i Frankrike gjord uppfinning af maskiner för handsk-tillskärning och knappars anbringande å handskar.
- LINDSTRÖM, E. G., Bokbindare, den 22 April, under 5 år, å ett af honom uppfunnet sätt att färga skinnöfverdrag å böcker.
- GRANHOLM, J. P., Mekanikus, den 28 April, under 7 år, å af honom uppfunne maskiner för skärning af kork samt korkning af buteljer.
- DIXON, ABR., Belgisk undersåte, den 4 Maj, under 5 år, å ett utrikes uppfunnet sätt att befordra kopparmalms smältning och genom vatten afskilja den produkt, som erhålles.
- TYDÉN, L., Grosshandlare, den 4 Maj, under 5 år, å ett i England uppfunnet sätt att garfva hudar och skinn.
- WETTERDAL, L., Bruks-disponent, den 4 Maj, under 8 år, å en af honom uppfunnen machin till förfärdigande af s. k. nitbleck.

- VEGESACK, VON, E., Capitaine, den 4 Maj, under 7 år, å af honom uppfunne symachiner.
- MARCUS, L., Fabriksidkare, den 11 Maj, under 5 år, å en utrikes uppfunnen förbättring af verticala hästvandringshjul.
- PFEIFFER, J. C., Enka, född ZERL, den 14 Maj, under 8 år, å en af henne uppfunnen förbättrad kok- och värmnings-apparat.
- SUNDELL, J., Musikalisk Instrumentmakare, den 17 Maj, under 7 år, å ett af honom uppfunnet nytt sätt att stämma fortepianos.
- WESTMAN, J. J., Bryggare, den 28 Maj, under 6 år, å en af honom uppfunnen förbättring i sättet att bereda prässjäst.
- DELBANCO, M. E., Handlande, den 8 Juni, under 5 år, å utrikes uppfunna machinerier för malning af risgryn.
- ABELIN, O. och MATTSSON, CHR., Fabriksidkare, den 8 Juni, under 5 år, å en i England uppfunnen machin för klyfning af hudar och skinn.
- LA CROIX, J., Enka, från Bryssel, den 11 Juni, under 5 år, å en utrikes uppfunnen apparat till förekommande af inrökning.
- LUNDGREN, J. E., Grufägare, den 2 Juli, under 8 år, å ett af honom uppfunnet sätt att af alla slags löfvedskol bereda s. k. kolsvart.
- HJELM, P. G., Commiendör vid Kongl. Maj:ts Flotta, m. m., den 7 Juli, under 8 år, å ett af honom uppfunnet lavettage till kammarladdningskanoner.
- METZGER, J., Handlande, den 23 Juli, under 8 år, å en af honom uppfunnen förbättrad lampa med veke och en tredubbel luftström, att begagnas med olja af stenkolstjära.
- METZGER, J., Handlande, den 23 Juli, under 8 år, å en utländsk af honom förbättrad uppfinning att förbränna och rena stenkol samt derutur draga flygtiga oljor, tjenliga för gaslysning m. m.
- DAHLSTRÖM, C. A., den 28 Juli, under 7 år, å ett af honom uppfunnet sätt att tillverka rammar af papp.
- HULT, C. G., Mekanikus, den 10 Augusti, under 8 år, å en af honom uppfunnen s. k. Centrifugal-Blåsmachin.

- LENNARTSFORSS BRUKSÄGARE, den 10 Augusti, under 5 år, å en utrikes gjord uppfinning af tackjerns-kakelugnar.
- STYRLANDER, S. F., Skomakare-mästare, den 10 Augusti, under 7 år, å en af honom uppfunnen mekanik för malning af mjöl, m. m.
- MEYER, T., Grosshandlare, den 16 Augusti, under 5 år, å åtskilliga utrikes uppfunne förbättringar vid förmalning af säd.
- ÖSTLUND & BERLING, Boktryckeri-Bolag, den 31 Augusti, under 8 år, å en ny slags mätkäpp för utrönande af våtvarukärls rymd.
- ENGELKE, J., Grosshandlare, den 31 Augusti, under 6 år, å en utrikes gjord, af honom förbättrad uppfinning, att tillverka lackerade arbeten af papp, väfnader och filt, för sådane ändamål, hvartill läder i allmänhet användes.
- MACCAUD, ETIENNE, Fransman, den 13 September, under 8 år, å en af honom uppfunnen phlogostatisk gas-apparat.
- ÖNGREN, O. G., Bergmästare, den 13 September, under 12 år, å en af honom gjord uppfinning att af kallbräckta malmer tillverka ett till vanliga behof dugligt smidesjern.
- ÖNGREN, O. G., Bergmästare, den 13 September, under 5 år, å sättet att af rikhaltiga, godartade bergmalmer, directe, med förbigående af deras nedsmältning till tackjern, tillverka fullkomligt godt smidesjern.
- NIELSEN, N. P., Dansk undersåte, den 14 September, under 5 år å ett i England användt sätt att af tjära bereda beck, harpix, tjärspiritus och olja.
- BÄCKSTRÖM, J. E., Orgelbyggare, den 17 September, under 8 år, å en af honom gjord uppfinning att använda glas till förfärdigande af orgelpipor.
- BJÖRCK, N., Handlande, den 20 September, under 5 år, å ett af honom uppfunnet sätt att af säd och kreatursben åstadkomma godt bränvin samt en för husdjuren födande drank.
- BURÉN, AF, D. P., Bruksidkare, den 21 September, under 10 år å en uppfinning att bereda stål, jemförligt med det Tyska, s. k. klöfverstålet.

- DELCOURT, CHENOT A. och MERRIER, C., Fransmän, den 28 September under 8 år, å en uppfinning att behandla metallers oxider eller deras föreningar, försatte i sådant tillstånd.
- PARK, W:IN A., Engelsk undersåte, den 28 September, under 5 år, å en uppfinning att, genom användande af maskineri för ångkraft, tillverka plankor och bräder utaf timmer.
- CARNEGIE & CO, Handelshus, den 14 October, under 3 år, å en i England uppfunnen pumpmaskin att begagnas vid servering i öppna saluställen, af porter, öl och dricka.
- THEMOR, J. F., Preussisk undersåte, den 14 October, under 8 år, å en förbättring af jernbans-vagnars construction.
- HEDBERG, A. M., Hofslagare, den 22 October, under 7 år, å en af honom gjord uppfinning af hjulbössor eller s. k. frictions-rullar.
- OLCÉN, O., Fabriksidkare, den 2 November, under 7 år, å en uppfinning att af barren å gran-, tall- och enträd bereda rå-ämnena till papper och väfnader samt stoppning till möbler, madrasser, sängkläder, m. m.
- OLCÉN, O., Fabriksidkare, den 2 November, under 7 år, å en uppfinning att, förmedelst genom ånga uppvärmda cylindrar torka för hand gjordt papper.
- WESTERBERG, J. A., Grosshandlare, den 4 November, under 7 år, å en förbättring i sättet att sönderskära färgträd.
- EKMAN, P. W., Landtbrukare, den 19 November, under 5 år, å en uppfinning att medelst användande af maskin tillverka tegel-rör.
- ERPENBACH, H. och HUISMANS, J. G., Hannoverske undersåter, den 25 November, under 6 år, å en s. k. Hodometer-apparat, att begagnas för bestämmande af fartygs fart.
- GRÖNVALL, C. J., Commissions-Landtmätare, den 25 November, under 5 år, å en uppfinning att, utan användning af cirkel, applicera längdmått från skalor å det arbete, man har för hand.
- FLINTBERG, F. L., Capitaine, den 30 November, under 6 år, å beredning af ett gödningsämne, artificiellt Guano kalladt.

- SÖDERSTRÖM, C. J., den 1 December, under 5 år å beredning af en composition, Terrecin kallad, att användas till taktäckning, beläggning af broar, trottoirer, golf, samt till fartygs kalfatrande, m. m.
- HOLM, J., Stadsmäklare den 16 December, under 5 år, å en utrikes uppfunnen tegelslagningsmachin.
- MICHAELSON, J., Fabriksidkare, den 16 December, under 5 år, å en machin för gjutning af alla slags formljus.
- HOPP, C. J., Urfabrikör, den 16 December, under 5 år, å en uppfinning att genom machin verkställa beredning af skrifpennor.
- GREBENER, J. H. L., Fabriksidkare, den 16 December, under 5 år, å en mekanisk, så kallad kettvirkningsmachin, hvarmed utan användande af vanligt inslag, kunna tillverkas åtskilliga slags tyger.
- MARTELLEUR, F. Th., Apothekare, den 20 December, under 7 år, å ett af honom uppfunnet sätt att bereda prässjäst.
- MATTON, C. H. J., Grosshandlare, den 23 December, under 6 år, å en utrikes uppfunnen machin för rensning och torkning af spanmål.
-

Litt. D.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver Handtverkare med deras Gesäller,
Lärlingar och andre arbetare år 1847.**

<i>I Städerne:</i>						Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre arbetare.
Alingsås	.	.	.	.	.	31	4	23	36	11
Arboga	.	.	.	.	.	53	4	24	40	4
Askersund	.	.	.	.	.	30	2	14	9	—
Borås	.	.	.	.	.	51	14	49	40	7
Calmar	.	.	.	.	.	87	7	76	119	—
Carlshamn	.	.	.	.	.	122	7	54	153	5
Carlskrona	.	.	.	.	.	148	10	128	223	2
Carlstad	.	.	.	.	.	77	11	96	81	8
Christianstad	.	.	.	.	.	124	3	152	223	4
Christinehamn	.	.	.	.	.	57	7	38	44	1
Cimbritshamn	.	.	.	.	.	41	3	39	47	—
Eksjö	.	.	.	.	.	62	8	31	73	—
Engelholm	.	.	.	.	.	53	8	28	—	—
Enköping	.	.	.	.	.	60	29	20	32	—
Eskilstuna	.	.	.	.	.	187	24	277	444	122
Fahlun	.	.	.	.	.	73	5	57	60	11
Falkenberg	.	.	.	.	.	25	7	22	11	1
Falköping	.	.	.	.	.	9	—	7	2	—
Gefle	.	.	.	.	.	119	15	129	144	16
Grenna	.	.	.	.	.	23	3	6	23	—
Transport						1,432	171	1,270	1,804	192

	Männer.	Qvinnor.	Gesällen.	Läringar.	Andre arbetare.
Transport	1,432	171	1,270	1,804	192
Göteborg	245	19	537	442	95
Halmstad	69	5	51	60	—
Hedemora	42	5	25	27	9
Helsingborg	96	6	71	154	6
Hernösand	57	3	52	37	5
Hjo	24	1	21	26	—
Hudiksvall	60	11	43	47	3
Jönköping	102	11	89	184	11
Kongelf	21	—	9	8	—
Kongsbacka	20	3	10	7	7
Köping	47	5	27	44	5
Laholm	44	3	21	20	1
Landskrona	60	2	44	82	7
Lidköping	74	7	46	60	—
Lindesberg	19	1	7	4	—
Linköping	116	16	123	188	39
Luleå	41	4	9	12	5
Lund	156	12	156	234	12
Malmö	195	16	317	285	49
Mariefred	24	4	9	26	—
Mariestad	46	7	48	39	3
Marstrand	13	1	7	5	—
Nora	26	6	13	13	2
Norrköping	202	56	235	277	96
Norrtelje	57	5	18	21	1
Transport	3,288	380	3,258	4,106	548

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre arbetare.
Transport	3,288	380	3,258	4,106	548
Nyköping	103	32	47	79	24
Philipstad	22	1	9	22	3
Piteå	34	2	13	22	—
Sala	44	3	11	17	—
Sigtuna	14	1	2	3	1
Skanör	2	—	—	—	1
Skara	33	4	13	12	—
Skenninge	49	12	14	23	29
Sköfde	13	3	10	18	—
Stockholm	1,134	90	1,623	2,024	777
Strengnäs	23	2	18	27	1
Strömstad	22	—	11	19	5
Sundsvall	69	14	55	60	—
Säther	21	3	18	15	4
Söderhamn	46	4	24	43	—
Söderköping	33	2	14	14	4
Södertelje	27	3	15	25	—
Sölvitsborg	58	3	27	51	1
Thorshälla	14	1	13	11	2
Trosa	24	1	4	6	3
Uddevalla	59	8	51	64	—
Ulricehamn	29	3	15	9	6
Umeå	41	2	4	22	1
Upsala	139	27	153	250	26
Wadstena	45	5	42	35	4
Transport	5,386	606	5,464	6,977	1,440

	Männer.	Qvinnor.	Gesäller.	Lärlingar.	Andre arbetare.
Transport	5,386	606	5,464	6,977	1,440
Warberg	48	2	39	44	9
Waxholm	35	2	8	2	2
Wenersborg	78	4	64	66	6
Westervik	61	6	46	46	17
Westerås	59	10	70	86	2
Wexjö	67	4	36	60	4
Wimmerby	45	1	10	14	5
Wisby	100	25	43	87	—
Ystad	138	13	121	90	—
Åmål	47	4	33	44	2
Örebro	112	12	89	134	5
Öregrund	10	1	1	5	—
Östhammar	34	5	8	12	5
Summa	6,220	695	6,032	7,664	1,494

	Handtverkare.				
	Männer.	Qvinnor.	Antagne arbetare.		
			Gesäller.	Lär- lingar.	Andre arbetare.
<i>Städer som lyda under Landsrätt:</i>					
Borgholm	14	4	2	2	—
Haparanda	15	—	—	13	—
Skellefteå	2	—	—	—	—
Östersund	38	—	17	5	—
Summa	69	4	19	20	—

	Handtverkare.				
	Männer.	Qvinnor.	Antagne arbetare.		
			Gesäller.	Läringar.	Andre arbetare.
<i>Köpingar:</i>					
Arvika	45	5	24	26	16
Båstad	—	—	—	—	—
Christianopel	2	1	3	4	—
Döderhultsvik	10	—	5	8	3
Figeholm	—	2	—	—	—
Ljungby	12	—	4	9	—
Lysekihl	7	—	—	—	—
Malmköping	27	1	15	6	—
Motala	23	1	12	16	—
Mönsterås	8	—	2	6	4
Pataholm	1	—	—	—	1
Ronneby	30	2	24	47	—
Trelleborg	43	2	18	26	7
Waldemarsvik	5	—	2	—	—
Örnsköldsvik	8	—	3	3	—
Summa	221	14	109	148	31

	Handtverkare.					Gerningsmän.	
	Männer.	Qvinnor.	Antagne arbetare.			Mästare.	Arbetare.
			Gesäller.	Lär- ling- gar.	Andre arbetare.		
På Landet:							
Calmar Län	17	—	6	4	—	797	444
Carlskrona dito . . .	8	—	2	15	—	353	329
Carlstads dito . . .	56	1	10	14	8	255	147
Christianstads dito . .	265	3	86	196	6	810	770
Falu dito	5	—	—	—	—	194	102
Gefleborgs dito . . .	12	—	2	4	2	519	170
Gottlands dito . . .	2	—	—	1	—	259	157
Götheborgs dito . . .	21	—	12	13	—	294	95
Hallands dito	14	—	—	3	1	417	170
Jemtlands dito . . .	1	—	—	1	1	91	35
Jönköpings dito . . .	27	—	2	23	8	244	341
Kronobergs dito . . .	17	1	2	4	3	289	237
Linköpings dito . . .	76	—	6	41	12	998	731
Malmöhus dito . . .	170	3	128	205	20	1,429	703
Norrbottnens dito . . .	—	—	—	—	—	34	3
Nyköpings dito . . .	127	4	14	22	29	341	182
Skaraborgs dito . . .	11	—	3	13	—	219	79
Stockholms dito . . .	20	3	21	18	12	510	175
Upsala dito	1	—	—	—	—	475	273
Wenersborgs dito . . .	14	1	4	7	1	232	44
Westerbottens dito . .	14	—	—	8	—	66	8
Westernorrlands dito . .	—	—	—	—	—	423	148
Westerås dito	—	—	—	—	—	407	206
Örebro dito	149	—	3	30	76	375	214
Summa	1,027	16	301	622	179	10,031	5,763

Litt. E.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver den Bevilling hvartill Fabrikanter
och Manufakturister samt Handverkare i Städerne och
Köpingarne blifvit taxerade år 1847.**

<i>I Städerne:</i>	Fabrikanter och Manufak- turister.			Handverkare.		
Alingsås	68	—	—	460	—	—
Arboga	486	—	—	234	—	—
Askersund	42	—	—	432	—	—
Borås	269	—	—	446	—	—
Calmar	472	—	—	588	—	—
Carlshamn	752	—	—	589	—	—
Carlskrona	409	—	—	4,037	—	—
Carlstad	84	—	—	397	—	—
Christianstad	221	—	—	4,433	—	—
Christinehamn	40	—	—	200	—	—
Cimbritshamn	80	—	—	250	—	—
Eksjö	68	—	—	234	—	—
Engelholm	46	—	—	494	—	—
Enköping	57	—	—	324	—	—
Eskilstuna	433	—	—	4,439	—	—
Fahlun	475	—	—	524	—	—
Falkenberg	22	—	—	418	—	—
Falköping	46	—	—	36	—	—
Gefle	575	—	—	4,075	—	—
Transport	3,412	—	—	8,807	—	—

					Fabrikanter och Manufak- turister.			Handtverkare.		
Transport					3,112	—	—	8,807	—	—
Grenna	.	.	.	.	24	—	—	89	24	—
Götheborg	.	.	.	.	3,123	—	—	4,766	—	—
Halmstad	.	.	.	.	83	—	—	350	—	—
Hedemora	.	.	.	.	66	—	—	170	—	—
Helsingborg	.	.	.	.	93	—	—	411	8	—
Hernösand	.	.	.	.	82	—	—	286	—	—
Hjo	.	.	.	.	50	—	—	68	—	—
Hudiksvall	.	.	.	.	73	—	—	244	36	—
Jönköping	.	.	.	.	352	—	—	757	—	—
Kongelf	.	.	.	.	19	—	—	65	—	—
Kongsbacka	.	.	.	.	4	—	—	40	—	—
Köping	.	.	.	.	49	—	—	223	—	—
Laholm	.	.	.	.	24	—	—	97	—	—
Landskrona	.	.	.	.	145	—	—	318	—	—
Lidköping	.	.	.	.	112	32	—	304	24	—
Lindesberg	.	.	.	.	12	—	—	80	—	—
Linköping	.	.	.	.	80	—	—	919	—	—
Luleå	.	.	.	.	37	—	—	165	—	—
Lund	.	.	.	.	238	—	—	945	—	—
Malmö	.	.	.	.	623	—	—	1,284	24	—
Mariefred	.	.	.	.	28	—	—	96	—	—
Mariestad	.	.	.	.	89	—	—	358	—	—
Marstrand	.	.	.	.	—	—	—	38	8	—
Nora	.	.	.	.	14	—	—	117	—	—
Norrköping	.	.	.	.	3,450	8	—	2,832	24	—
Transport					11,982	40	—	23,832	4	—

						Fabrikanter och Manufak- turister.			Handtverkare.		
Transport						11,982	40	—	23,832	4	—
Norrtelje						63	—	—	165	—	—
Nyköping						380	—	—	720	—	—
Philipstad						—	—	—	82	—	—
Piteå						27	24	—	130	24	—
Sala						152	—	—	178	—	—
Sigtuna						16	—	—	48	—	—
Skanör						—	—	—	6	—	—
Skara						8	—	—	133	—	—
Skenninge						19	—	—	238	—	—
Sköfde						8	—	—	77	—	—
Stockholm						11,127	24	—	42,834	38	—
Strengnäs						37	—	—	106	—	—
Strömstad						14	—	—	52	32	—
Sundsvall						84	—	—	420	—	—
Säther						19	—	—	99	—	—
Söderhamn						56	—	—	189	—	—
Söderköping						82	—	—	147	—	—
Södertelje						53	24	—	105	—	—
Sölvitsborg						25	—	—	110	24	—
Thorshälla						54	—	—	52	—	—
Trosa						11	—	—	52	—	—
Uddevalla						310	40	—	798	—	—
Ulricehamn						130	—	—	121	—	—
Umeå						125	—	—	155	24	—
Upsala						248	—	—	1,293	—	—
Transport						24,530	8	—	72,144	2	—

					Fabrikanter och Manufak- turister.			Handverkare.		
Transport					24,530	8	—	72,144	2	—
Wadstena	.	.	.	.	70	—	—	230	—	—
Warberg	.	.	.	.	67	16	—	191	—	—
Waxholm	.	.	.	.	—	—	—	150	—	—
Wenersborg	.	.	.	.	85	—	—	447	—	—
Westervik	.	.	.	.	64	—	—	217	—	—
Westerås	.	.	.	.	146	—	—	305	—	—
Wexjö	.	.	.	.	134	32	—	189	24	—
Wimmerby	.	.	.	.	10	—	—	121	—	—
Wisby	.	.	.	.	131	—	—	881	—	—
Ystad	.	.	.	.	308	—	—	792	—	—
Åmål	.	.	.	.	69	—	—	153	—	—
Örebro	.	.	.	.	261	—	—	594	—	—
Öregrund	.	.	.	.	—	—	—	44	—	—
Östhammar	.	.	.	.	12	—	—	142	—	—
Summa					26,391	8	—	76,601	26	—
<i>Under landsrätt lydande Städer:</i>										
Borgholm	.	.	.	.	23	—	—	30	—	—
Haparanda	.	.	.	.	46	—	—	58	—	—
Skellefteå	.	.	.	.	—	—	—	4	—	—
Östersund	.	.	.	.	44	—	—	91	—	—
Summa					113	—	—	183	—	—

<i>I Köpingar:</i>	Fabrikanter och Manufak- turister.			Handtverkare.		
Arvika	5	—	—	106	—	—
Båstad	40	—	—	66	—	—
Christianopel	—	—	—	10	—	—
Döderhultsvik	50	—	—	15	—	—
Figeholm	2	—	—	—	—	—
Ljungby	—	—	—	7	—	—
Lysekihl	—	—	—	9	—	—
Malmköping	34	—	—	93	—	—
Motala	18	—	—	96	—	—
Mönsterås	7	—	—	3	—	—
Mörbylånga	—	—	—	—	—	—
Pataholm	3	—	—	1	—	—
Påskallavik	—	—	—	—	—	—
Rönneby	56	—	—	162	—	—
Trelleborg	36	—	—	88	—	—
Waldemarsvik	18	—	—	29	—	—
Örnsköldsvik	2	—	—	12	—	—
Summa	271	—	—	697	—	—

Litt. F.

**Sammandrag af de till Kongl. Commerce-Collegium inkomne
Förteckningar öfver den Bevillning hvartill Fabrikanter,
Manufakturister, Handtverkare och Gerningsmän på Lan-
det blifvit taxerade år 1847.**

	Fabrikanter och Manu- fakturister.			Handtverkare.			Gerningsmän.		
Calmar Län	433	—	—	26	—	—	1,009	—	—
Carlskrona dito	710	—	—	12	—	—	132	—	—
Carlstads dito	213	—	—	91	—	—	109	—	—
Christianstads dito	313	—	—	594	—	—	1,170	—	—
Fahlu dito	338	—	—	6	—	—	179	—	—
Gefleborgs dito	133	—	—	32	—	—	361	—	—
Gottlands dito	20	24	—	2	—	—	272	—	—
Götheborgs dito	3,395	—	—	131	—	—	382	—	—
Hallands dito	551	—	—	21	—	—	462	—	—
Jemtlands dito	7	—	—	—	—	—	70	—	—
Jönköpings dito	163	—	—	37	—	—	336	—	—
Kronobergs dito	474	—	—	24	—	—	403	—	—
Linköpings dito	550	—	—	106	—	—	1,204	—	—
Malmöhus dito	270	—	—	668	—	—	1,902	—	—
Norrbottnens dito	114	—	—	—	—	—	44	—	—
Nyköpings dito	509	—	—	185	—	—	327	—	—
Skaraborgs dito	250	—	—	31	—	—	246	—	—
Stockholms dito	365	—	—	75	—	—	548	—	—
Upsala dito	45	—	—	—	—	—	504	—	—
Wenersborgs dito	1,071	—	—	48	—	—	309	—	—
Westerbottnens dito	56	16	—	24	—	—	71	—	—
Westernorrlands dito	791	—	—	—	—	—	444	—	—
Westerås dito	12	—	—	—	—	—	458	—	—
Örebro dito	95	—	—	208	—	—	452	—	—
Summa	10,878	40	—	2,321	—	—	11,391	—	—

STOCKHOLM, 1849.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.
